

Bruxelles, 7.2.2014
COM(2014) 64 final

COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE CONSILIU ȘI PARLAMENTUL EUROPEAN
privind abordarea UE în materie de combatere a traficului cu specii sălbatice de faună
și floră

COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE CONSILIU ȘI PARLAMENTUL EUROPEAN

privind abordarea UE în materie de combatere a traficului cu specii sălbatice de faună și floră

1. NOUA FIZIONOMIE A TRAFICULUI CU SPECII SĂLBATICE: O SCHIMBARE RADICALĂ ÎN CEEA CE PRIVEȘTE NATURA, AMPLOAREA ȘI IMPACTUL

Întreaga lume este în prezent confruntată cu o creștere semnificativă a comerțului transfrontalier ilegal cu specii sălbatice de faună și floră (traficul cu specii sălbatice). Acest trafic a devenit una dintre activitățile infracționale cele mai profitabile la nivel mondial. Traficul cu specii sălbatice nu este un fenomen nou, însă amploarea, natura și impactul acestuia s-au modificat considerabil în ultimii ani. Într-o rezoluție recentă a ONU¹ traficul cu specii sălbatice a fost calificat drept „o formă gravă de criminalitate organizată”, comisă de tipuri de grupuri infracționale organizate la nivel mondial asemănătoare cu cele responsabile de activități cum ar fi traficul de persoane, traficul de droguri și traficul de arme de foc. Având în vedere că unele grupuri de miliție utilizează acest tip de trafic pentru a-și finanța activitățile, Secretarul General al ONU și Consiliul de Securitate al acestei organizații au recunoscut că braconajul și traficul cu specii sălbatice se numără printre factorii care alimentează instabilitatea în Africa Centrală și care pun în pericol pacea și securitatea din regiune².

Câteva cifre privind volumul și valoarea traficului cu specii sălbatice³

- Numărul de elefanți africani omorâți în mod ilegal s-a dublat în ultimul deceniu, iar cantitatea de fildeș confiscată s-a triplat, potrivit estimărilor. În 2012, braconierii au omorât aproximativ 22 000 de elefanți. Mai mult de 40 de tone de fildeș ilegal au fost confiscate în 2013. În prezent, populația de elefanți africani, estimată la 500 000 de exemplare, este probabil în scădere în toate subregiunile africane.
- Braconajul rinocerilor a înregistrat o creștere dramatică în Africa de Sud. Mai mult de 1 000 de animale au fost victime ale braconajului în 2013, în comparație cu 13 în 2007. În total, începând din 2010, peste 2 500 de exemplare au fost victime ale braconajului în Africa de Sud, țară în care se află 80 % din populația totală de rinoceri africani. În cazul în care braconajul continuă să crească în același ritm în Africa de Sud, populația de rinoceri a acestei țări va începe să scadă înainte de 2016.
- Populația mondială de tigri a scăzut de la 100 000 de exemplare în urmă cu un secol la mai puțin de 3 500 de exemplare în prezent. Braconajul este cauza a 78 % din decese

¹ Adoptată în cadrul Comisiei ONU pentru Prevenirea Criminalității și Justiția Penală și aprobată de Consiliul Economic și Social al ONU.

² Raportul Secretarului General al ONU din 20 mai 2013, S/2013/297, Rezoluția 2121 a Consiliului de Securitate al ONU (2013).

³ La fel ca în cazul tuturor activităților ilegale, este foarte dificil să se estimeze volumul și valoarea traficului cu specii sălbatice. Este probabil ca cifrele reale să fie mult mai mari din cauză că, în prezent, în majoritatea țărilor resursele disponibile pentru combaterea acestei infracțiuni sunt limitate.

tigrilor de Sumatra.

- Valoarea de revânzare a coarnelor de rinocer este estimată la aproximativ 40 000 EUR/kilogram (prețul actual al 1 kg de aur fiind de aproximativ 31 000 EUR), în timp ce prețurile fildeșului brut ajung la 620 EUR/kilogram pe piața neagră. Oasele de tigru se vând la prețuri de până la 900 EUR/kilogram.
- Potrivit estimărilor, exploatarea forestieră ilegală reprezintă până la 30 % din comerțul mondial cu lemn și contribuie la tăierea pădurilor tropicale din Africa Centrală, regiunea amazoniană și Asia de Sud-Est într-o proporție mai mare de 50 %.
- Se estimează că valoarea globală a pescuitului ilegal este de aproximativ 10 miliarde EUR pe an, ceea ce reprezintă 19 % din valoarea raportată a capturilor.

Creșterea traficului cu specii sălbatice este rezultatul, în principal, al cererii mari și aflate în continuă creștere de produse de acest tip, mai ales în anumite părți din Asia⁴, al sărăciei, al guvernantei deficiente, al instabilității și al situațiilor de criză din principalele regiuni de origine și este facilitată de faptul că asigurarea respectării legislației prezintă lacune și că sancțiunile nu sunt suficient de disuasive.

Traficul cu specii sălbatice reprezintă o amenințare gravă pentru biodiversitate și pentru dezvoltarea durabilă. Specii emblematice precum elefanții, rinocerii, maimuțele antropoide, tigrii sau rechini sunt afectate în mod deosebit de traficul cu specii sălbatice, într-o asemenea măsură încât supraviețuirea în natură a unora dintre aceste specii este pusă în pericol. Braconarea ale cărei victime sunt elefanții și rinocerii a atins cele mai înalte niveluri din istoria recentă, subminând reconstituirea efectivelor acestor specii care a putut fi constatată în ultimele trei decenii. Însă traficul cu specii sălbatice afectează mult mai multe specii de animale și de plante (de exemplu, corali, reptilele, pangolinii, plantele și animalele utilizate în scopuri medicale) și mult mai multe produse [de exemplu, lemnul, cărbunele de lemn și carnea de animale sălbatice din Africa (*bushmeat*)]. Sănătatea publică este, de asemenea, expusă riscurilor legate de răspândirea unor boli, deoarece contrabanda cu animale nu este supusă niciunui control sanitar.

Traficul cu specii sălbatice privează unele dintre populațiile cele mai marginalizate din lume, printre care se numără și comunități indigene, de oportunități importante în materie de mijloace durabile de subsistență. Produsele derivate din specii sălbatice sunt un sector economic important în multe țări dezvoltate și în curs de dezvoltare, în mod direct sau indirect, de exemplu, prin intermediul turismului. Guvernele pierd importante surse de venituri din cauza comerțului ilegal cu specii sălbatice, în timp ce rețelele criminale internaționale beneficiază de pe urma acestuia. Traficul cu specii sălbatice este strâns legat de corupție și de fluxurile ilicite de bani, de exemplu prin spălarea banilor, și aduce prejudicii statului de drept și bunei guvernante. Acest trafic duce și la pierderea de vieți omenești: se estimează că în ultimii zece ani aproximativ 1 000 de pădurari au fost uciși în timpul unor operațiuni antibraconaj.

UE este în continuare o piață de destinație importantă pentru produsele ilegale derivate din specii sălbatice, cererea fiind considerabilă în special în cazul speciilor pentru care se obțin

⁴ De exemplu, China este principala destinație în termeni de utilizatori finali pentru fildeș, iar Vietnamul pentru coarnele de rinocer.

prețuri ridicate pe piața neagră. În același timp, marile porturi și aeroporturi din UE sunt importante puncte de tranzit pentru activitățile de trafic, în special între Africa și Asia. În fiecare an în UE au loc aproximativ 2 500 de confiscări de produse derivate din specii sălbatice⁵. Anumite specii rare de păsări, corali, pești și broaște țestoase de uscat sunt, de asemenea, traficate dinspre statele membre ale UE, în interiorul UE sau către țări terțe.

Potrivit Europol, rolul grupurilor infracționale organizate în traficul cu specii sălbatice din interiorul UE este în creștere, acestea mizând pe nivelul ridicat al profitabilității activității, asociat unui risc scăzut de a fi detectat și unor niveluri reduse ale sancțiunilor⁶.

Noua amploare și dimensiune a traficului cu specii sălbatice a generat o atenție sporită la nivel politic, care s-a concretizat inclusiv prin inițiative ale mai multor state membre ale UE⁷. Parlamentul European a solicitat elaborarea unui plan de acțiune specific al UE⁸. Adunarea Generală a ONU și-a exprimat profunda îngrijorare în decembrie 2012. Liderii G8, precum și miniștrii finanțelor din Africa și liderii Forumului de Cooperare Economică Asia-Pacific (APEC) s-au angajat, în 2013, să ia măsuri pentru combaterea traficului cu specii sălbatice de faună și floră.

Scopul prezentei comunicări este de a atrage atenția asupra necesității urgente de a găsi soluții mai eficiente pentru problema mondială a traficului cu specii sălbatice. Aceasta trece în revistă și evaluează măsurile existente la nivelul UE privind sprijinirea luptei împotriva traficului cu specii sălbatice atât la nivel mondial (partea 2), cât și în interiorul UE (partea 3). În cele din urmă, comunicarea deschide dezbateră cu privire la abordarea pe care UE trebuie să o adopte pe viitor în legătură cu traficul cu specii sălbatice.

2. ACȚIUNI ÎNTREPRINSE LA NIVEL MONDIAL PENTRU COMBATERICA TRAFICULUI CU SPECII SĂLBATICE

UE a sprijinit o gamă largă de inițiative vizând întărirea eforturilor internaționale de combatere a traficului cu specii sălbatice.

2.1. Reglementarea comerțului

Obiectivul Convenției privind comerțul internațional cu specii sălbatice de faună și floră pe cale de dispariție (CITES) este să garanteze că comerțul internațional cu aproximativ 35 000 de specii de animale și plante protejate nu pune în pericol supraviețuirea acestora. În martie 2013, părțile la CITES au convenit asupra unei serii de acțiuni concrete de combatere a braconajului și a traficului cu o serie de specii pe cale de dispariție (de exemplu, elefanții,

⁵ *Illegal Wildlife Trade and the European Union: an analysis of EU-TWIX seizure data for the period 2007-2011* („Comerțul ilegal cu specii sălbatice și Uniunea Europeană: o analiză a datelor UE-TWIX privind confiscările pentru perioada 2007-2011”). Raport întocmit pentru Comisia Europeană.

⁶ Europol, *Serious and Organized Threat Assessments* (Evaluările amenințării pe care o reprezintă criminalitatea gravă și criminalitatea organizată), 2011, 2012, 2013.

⁷ Germania împreună cu Gabon au organizat un eveniment la nivel înalt pe marginea Săptămânii ministeriale a Adunării generale, în septembrie 2013; Franța a organizat o masă rotundă cu ocazia reuniunii la nivel înalt a șefilor de stat și de guvern privind pacea și securitatea în Africa, la 5 decembrie 2013; Regatul Unit va găzdui o conferință la nivel înalt privind comerțul ilegal cu specii sălbatice la 13 februarie 2014.

⁸ Rezoluția Parlamentului European din 15 ianuarie 2014 [2013/2747(RSP)].

rinocerii, tigrii, lemnul tropical). Uniunea Europeană este unul dintre principalii susținători ai convenției și a jucat un rol esențial în adoptarea acestor acțiuni.

În domeniul traficului cu lemn, UE a încheiat acorduri bilaterale de parteneriat voluntar, prin care sprijină țările partenere în ceea ce privește consolidarea guvernantei sectorului forestier și construirea unui sistem național de trasabilitate și de verificare a legalității. Planul de acțiune comunitar privind aplicarea legislației, guvernanta și schimburile comerciale în domeniul forestier (FLEGT) a fost completat de Regulamentul UE privind exploatarea lemnului pentru a garanta că lemnul și produsele din lemn introduse pe piața UE sunt de proveniență legală.

UE deține, de asemenea, un rol de lider în lupta împotriva pescuitului ilegal, nedeclarat și nereglementat (INN) la nivel internațional, aceasta promovând în cadrul organizațiilor regionale de gestionare a pescuitului, FAO, ONU și Interpol adoptarea unor măsuri cuprinzătoare de piață și de control, precum și întreprinderea unor acțiuni concrete. UE a oferit asistență tehnică unui număr de peste 50 de țări terțe, pentru ca acestea să își sporească gradul de respectare a obligațiilor internaționale în materie de combatere a INN. Ca măsură de ultimă instanță, în cazul în care țările terțe refuză să coopereze, UE poate plasa țările respective pe o listă neagră și, în consecință, le poate bloca comerțul cu produse pescărești cu UE.

În toate acordurile de liber schimb (ALS) încheiate recent cu țări terțe (de exemplu, cu America Centrală, Columbia/Peru, Singapore), UE a inclus dispoziții vizând consolidarea punerii în aplicare eficace a acordurilor multilaterale de mediu, precum și dispoziții privind comerțul în domenii ca silvicultura și pescuitul. UE urmează aceeași abordare în cadrul negocierilor în curs referitoare la încheierea de ALS cu, de exemplu, Canada, Japonia, Thailanda, Statele Unite și Vietnam. În plus, UE oferă preferințe comerciale suplimentare prin intermediul regimului special prevăzut de sistemul generalizat de preferințe (SGP+) țărilor în curs de dezvoltare vulnerabile care ratifică și pun în aplicare convențiile internaționale privind dezvoltarea durabilă și buna guvernanță, inclusiv CITES.

2.2. Asigurarea respectării normelor

În multe dintre țările de origine, de tranzit sau de vânzare finală care sunt afectate de braconaj și de comerțul ilegal cu specii sălbatice resursele și implicarea autorităților naționale de asigurare a respectării legii în vederea punerii în aplicare a normelor existente nu sunt suficiente. Asigurarea eficace a respectării acestor norme este în continuare o provocare esențială, iar rutele comerțului ilegal pot fi ușor redirectionate astfel încât să se profite de verigile slabe ale lanțului de asigurare a respectării legii la nivel mondial.

Ca principal donator (1,73 milioane EUR) în favoarea Consorțiului internațional pentru combaterea infracțiunilor împotriva speciilor sălbatice (*International Consortium to Combat Wildlife Crime - ICCWC*)⁹, Comisia are drept obiectiv găsirea de soluții la unele dintre aceste provocări. Activitățile consorțiului sunt axate pe schimbul de informații și de date operative, coordonarea eforturilor de asigurare a respectării legislației și consolidarea capacității de aplicare și de respectare a normelor la nivel mondial, de exemplu, prin încurajarea țărilor să utilizeze instrumentarul său analitic referitor la infracțiunile împotriva speciilor sălbatice și a pădurilor.

⁹ ICCWC cuprinde CITES, Interpol, UNODC, Banca Mondială și Organizația Mondială a Vănilor.

2.3. Sprijinul pentru cooperarea și acțiunea internațională

UE și toate statele membre sunt părți la Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate (UNTOC), care poate juca un rol important în combaterea traficului cu specii sălbatice, în măsura în care traficul organizat cu specii sălbatice este recunoscut ca „o formă gravă de criminalitate organizată”, pedepsită cu o sancțiune maximă de cel puțin 4 ani de închisoare. În prezent, acest prag al sancțiunilor nu este aplicat în toate statele membre pentru traficul cu specii sălbatice. Un alt instrument important este Convenția ONU împotriva corupției, pe care un stat membru nu a ratificat-o încă¹⁰. Până în momentul de față, acțiunile concrete și specifice împotriva traficului cu specii sălbatice, întreprinse în temeiul acestor două convenții, au rămas limitate. Ar putea fi analizate mai în detaliu avantajele oferite de o serie de instrumente specifice, cum ar fi un protocol adițional la UNTOC.

În 2012, Grupul de Acțiune Financiară Internațională (GAFI), care stabilește standardele și evaluează punerea în aplicare a măsurilor de combatere a spălării banilor, a inclus „infrafracțiunile împotriva mediului” pe lista sa de infracțiuni care ar trebui să fie considerate ca fiind relevante pentru măsurile de combatere a spălării banilor¹¹. O serie de instrumente, cum ar fi orientările, care vizează facilitarea punerii în aplicare a acestei noi recomandări, s-ar putea dovedi utile în combaterea traficului cu specii sălbatice.

Pe planul diplomatic, UE a ridicat problema traficului cu specii sălbatice în mod direct în discuțiile cu principalele țări de origine și de destinație, inclusiv prin intermediul delegațiilor UE. Până în prezent, acțiunea internațională s-a concentrat în principal asupra Africii. Strategia diplomatică a UE ar putea avea de câștigat de pe urma unui angajament sporit în relațiile cu principalele țări de destinație¹² și cu alte regiuni în care traficul cu specii sălbatice prosperă, dar și de pe urma dialogurilor și parteneriatelor la nivel înalt la scară regională, așa cum a fost cazul în ceea ce privește combaterea pescuitului INN. În acest context au fost abordate și o serie de alte idei, cum ar fi consolidarea sprijinului acordat societății civile și sectorului privat, precum și posibilitatea de a avea un reprezentant sau un trimis special al ONU care să reunească și să monitorizeze diferitele componente ale acțiunii mondiale.

În plus, UE a încheiat o serie de acorduri de parteneriat și cooperare cu țări terțe, de exemplu cu Indonezia, Filipine, Vietnam, Thailanda și Singapore, aceste acorduri exprimând angajamentul părților de a depune eforturi de cooperare în domeniul mediului, inclusiv prin consolidarea capacităților de participare la acordurile multilaterale de mediu și de punere în aplicare a acestora. Aceste acorduri includ, de asemenea, dispoziții privind cooperarea pentru combaterea criminalității organizate.

2.4. Cooperare pentru dezvoltare

Cooperarea pentru dezvoltare a UE abordează amenințările la care sunt expuse speciile sălbatice prin concentrarea eforturilor asupra conservării, consolidării capacităților și acordării de sprijin pentru asigurarea respectării legislației. În conformitate cu politica sa de dezvoltare,

¹⁰ Germania.

¹¹ Standarde internaționale GAFI privind combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului și a proliferării, 2012.
http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/recommendations/pdfs/FATF_Recommendations.pdf

¹² Recentul acord semnat de comisarul Potočnik și de ministrul chinez pentru protecția mediului, Zhou Sengxian, referitor la eforturile comune necesare pentru combaterea traficului cu specii sălbatice ilustrează o astfel de abordare.

care a fost revizuită recent, UE este conștientă de faptul că abordarea problemei traficului cu specii sălbatice necesită și măsuri pe termen lung menite să ofere comunităților locale surse de venit sustenabile, deoarece participarea la comerțul ilegal cu specii sălbatice este adesea percepută ca o cale ușoară de a obține venituri.

În ultimii 30 de ani, UE a alocat peste 500 de milioane EUR pentru conservarea biodiversității în Africa, portofoliul de proiecte aflate în desfășurare fiind în valoare de aproximativ 160 de milioane EUR. Cu toate acestea, nevoile legate de buna gestionare și de conservarea biodiversității în țările în curs de dezvoltare sunt în continuare ridicate.

Din 2001, UE este principalul susținător financiar al programului MIKE¹³, contribuția Uniunii ridicându-se la 12 milioane EUR, sumă de care beneficiază un număr de 71 de situri din Africa și din Asia. În decembrie 2013, Comisia a aprobat finanțarea unui noi program MIKES¹⁴, cu o subvenție de 12,3 milioane EUR.

UE sprijină o serie de proiecte naționale și locale, de exemplu, cele din cadrul planului de acțiune FLEGT și al mecanismului REDD+. În plus, o paletă largă de proiecte finanțate de UE care vizează reducerea corupției, precum și consolidarea capacităților parchetelor și a serviciilor judiciare, vin în sprijinul statului de drept în general, ceea ce este esențial pentru a combate cu succes traficul cu specii sălbatice.

Deși toate aceste inițiative au permis realizarea de progrese, nu au fost mereu suficient exploatate sinergiile dintre conservare, mijloacele de trai ale populațiilor locale, asigurarea respectării legii și buna guvernare. În plus, sustenabilitatea pe termen lung a anumitor proiecte este în continuare fragilă, din cauza asumării insuficiente a responsabilității și a susținerii reduse din partea autorităților naționale și locale (și, uneori, din partea populației), precum și din cauza gradului ridicat de dependență față de surse externe de finanțare. Programarea cooperării pentru dezvoltare a UE pentru perioada 2014-2020 oferă oportunitatea de a remedia aceste deficiențe și de a defini o abordare globală în ceea ce privește traficul cu specii sălbatice.

3. ACȚIUNILE UE ÎN MATERIE DE COMBATERE A TRAFICULUI CU SPECII SĂLBATICE

3.1. Reglementarea comerțului cu specii sălbatice

Comerțul cu resurse provenite din specii sălbatice, atât către UE, cât și în interiorul acesteia, este reglementat printr-un set cuprinzător de norme, cum ar fi Regulamentul nr. 338/97 privind comerțul cu specii ale faunei și florei sălbatice, care pune în aplicare CITES în UE, precum și Regulamentul nr. 995/2010 privind exploatarea lemnului și Regulamentul nr. 1005/2008 privind pescuitul ilegal, nedeclarat și nereglementat, care interzic introducerea pe piața UE a lemnului recoltat în mod ilegal și, respectiv, a peștelui capturat în mod ilegal.

De asemenea, UE dispune de acte legislative prin care este interzisă uciderea ilegală a speciilor pe cale de dispariție, în special Directiva 147/09 privind conservarea păsărilor sălbatice și Directiva 43/92 privind conservarea habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatică. Comisia a adoptat o foaie de parcurs prin care se încearcă eliminarea uciderii

¹³ *Monitoring the Illegal Killing of Elephants* (Monitorizarea uciderii ilegale a elefanților).

¹⁴ *Minimising the Illegal Killing of Elephants and Other Endangered Species* (Reducerea la minimum a uciderii ilegale a elefanților și a altor specii pe cale de dispariție).

ilegale, a capturării și a comerțului cu păsări, și monitorizează îndeaproape punerea în aplicare a acesteia¹⁵.

În unele cazuri, rețelele criminale au profitat de faptul că normele privind comerțul cu specii sălbatice sunt complexe, în special de faptul că o aceeași specie poate face obiectul unor regimuri comerciale diferite în funcție de originea acesteia sau de tipurile de produse în cauză. Un exemplu în acest sens este comerțul cu trofee de vânătoare, care a fost scutit de anumite restricții comerciale. UE actualizează în permanență normele adoptate la nivel european și, în cazurile în care este necesar, le asprește, pentru a asigura o monitorizare mai strictă din partea autorităților de asigurare a respectării legii.

3.2. Asigurarea eficace a respectării normelor

Este necesară asigurarea eficace a respectării normelor de-a lungul lanțurilor de autorități în materie din statele membre, și anume, de la autoritățile din domeniul mediului și al pescuitului, continuând cu autoritățile vamale și poliție și până la parchete și sistemul judiciar.

Pentru a încuraja statele membre să îmbunătățească asigurarea respectării normelor UE privind comerțul cu specii protejate de CITES, Comisia a adoptat, în 2007, un plan UE în acest sens, sub forma unei recomandări.¹⁶ În acest plan sunt identificate o serie de acțiuni, cum ar fi planurile naționale de acțiune, sancțiunile disuasive pentru infracțiunile legate de comerțul cu specii sălbatice și utilizarea evaluărilor riscurilor și a evaluărilor informațiilor. Totuși, aceste recomandări fără caracter obligatoriu au fost puse în aplicare în mod neuniform în UE și nu iau în considerare aspectele legate de criminalitatea organizată ale traficului cu specii sălbatice.

Resursele limitate, lipsa unor unități specializate în cadrul poliției și al parchetelor, precum și gradele diferite de cooperare între autoritățile care se ocupă de speciile sălbatice și alte autorități de asigurare a respectării legii reprezintă obstacole suplimentare pentru asigurarea eficace a respectării legislației. Asigurarea respectării normelor UE privind combaterea traficului cu specii sălbatice ar putea fi îmbunătățită prin adoptarea de acte legislative care să impună statelor membre criterii obligatorii pentru realizarea eficace a inspecțiilor și a supravegherii, astfel cum se solicită în cel de al 7-lea program de acțiune al UE pentru mediu 2014-2020¹⁷, dacă aceste acte legislative sunt combinate cu un grad de prioritate sporit pentru această problemă.

Directiva 2008/99 privind protecția mediului prin intermediul dreptului penal impune tuturor statelor membre să se asigure că comerțul ilegal cu specii sălbatice este considerat o infracțiune în temeiul legislației naționale și solicită statelor membre să prevadă sancțiuni penale eficiente, proporționale și disuasive. Cu toate acestea, evaluarea inițială a transpunerii acesteia în legislațiile naționale arată că există încă deficiențe în mai multe state membre, care vor trebui abordate.

Nivelurile sancțiunilor penale aplicabile în cazul traficului cu specii sălbatice variază considerabil de la un stat membru la altul. În unele state membre, nivelurile maxime ale sancțiunilor sunt de mai puțin de un an de închisoare. Acest lucru nu doar limitează efectul

¹⁵ www.ec.europa.eu/environment/nature/conservation/wildbirds/docs/Roadmap%20illegal%20killing.pdf

¹⁶ JO L 159, 20 iunie 2007, p. 45.

¹⁷ JO L 354, 28 decembrie 2013, p. 171.

disuasiv al sancțiunilor, ci și împiedică adesea utilizarea unor instrumente care ar putea fi importante pentru investigațiile transfrontaliere sau naționale, precum și pentru cooperarea judiciară dintre statele membre, în special pentru mandatul european de arestare.

3.3 Formarea și consolidarea capacităților

Asigurarea eficace a respectării legislației necesită competențe tehnice și creșterea gradului de sensibilizare. Formarea și consolidarea capacităților trebuie să vizeze întregul lanț de autorități care asigură respectarea legii, inclusiv parchetele și autoritățile judiciare, pentru a se evita ca un număr mare de cazuri să fie anchetate dar nu și aduse în fața instanței și pentru a se asigura că gravitatea infracțiunii este recunoscută de judecători. La nivelul UE au fost luate câteva inițiative, de exemplu de către Colegiul European de Poliție - CEPOL. Programarea unor instrumente financiare relevante pentru următoarea perioadă de finanțare oferă oportunitatea de a ține seama de lacunele existente în materie de combatere a traficului cu specii sălbatice.

Rețelele UE de practicieni din domeniul asigurării respectării legislației de mediu¹⁸, de autorități vamale¹⁹, de procurori și de judecători²⁰ joacă, de asemenea, un rol important în construirea unei comunități responsabile cu asigurarea respectării legislației, în vederea găsirii de soluții pentru combaterea traficului cu specii sălbatice. Instrumente precum UE-TWIX, o bază de date cu acces restricționat care are drept scop facilitarea cooperării și a punerii în comun a informațiilor între autoritățile europene de asigurare a respectării legislației în materie de specii sălbatice, asigură asistență permanentă. Cu toate acestea, statutul și finanțarea rețelelor sunt asigurate doar pe termen scurt, iar cooperarea dintre acestea este deocamdată limitată.

3.4 Lupta împotriva criminalității organizate

Criminalitatea organizată este un factor din ce în ce mai important în cadrul traficului cu specii sălbatice. La nivelul UE există mai multe instrumente orizontale care vizează acest tip de infracțiuni în general, cum ar fi deciziile-cadru privind combaterea criminalității organizate²¹ și confiscarea și recuperarea activelor²². În principiu, acestea pot constitui instrumente utile în combaterea traficului organizat cu specii sălbatice. Cu toate acestea, instrumentele respective se aplică numai atunci când este atins un anumit prag al sancțiunilor, ceea ce în momentul de față nu se aplică pentru traficul cu specii sălbatice în toate statele membre.

În cadrul combaterii traficului organizat cu specii sălbatice este important să se investigheze fluxurile financiare ilegale asociate cu criminalitatea organizată, de exemplu prin spălarea banilor și evaziunea fiscală. Directiva 2005/60 a UE²³ prevede măsuri preventive, în special

¹⁸ De exemplu, Wildlife Trade Enforcement Group (Grupul pentru asigurarea respectării legii în domeniul comerțului cu specii sălbatice) și EnviCrimeNet.

¹⁹ Grupul de experți privind acțiunile vamale de protejare a sănătății, patrimoniului cultural, mediului și naturii (Grupul de experți PARCS).

²⁰ Rețeaua europeană a procurorilor pentru mediu; Forumul judecătorilor Uniunii Europene pentru mediu.

²¹ Decizia-cadru 2008/841/JAI privind lupta împotriva crimei organizate.

²² Decizia-cadru 2005/212/JAI privind confiscarea produselor, a instrumentelor și a bunurilor având legătură cu infracțiunea, care este în curs de revizuire.

²³ Directiva 2005/60/CE privind prevenirea utilizării sistemului financiar în scopul spălării banilor și finanțării terorismului, în curs de revizuire.

prin obligațiile de precauție impuse instituțiilor financiare de a detecta tranzacțiile financiare suspecte. Elaborarea de orientări specifice cu privire la înțelesul noțiunii de „precauție” (*due diligence*) în contextul infracțiunilor împotriva mediului ar contribui la detectarea infracțiunilor de spălare a banilor în acest context specific.

Europol a publicat, în octombrie 2013, o evaluare specifică privind infracțiunile împotriva mediului, care s-a axat, printre altele, pe comerțul cu specii pe cale de dispariție²⁴. Cu toate acestea, Europol nu dispune în prezent de o unitate specializată consacrată combaterii infracțiunilor împotriva mediului. Atât Europol, cât și Eurojust ar putea oferi un sprijin important pentru a reuni autoritățile naționale care lucrează la cazuri transfrontaliere de trafic cu specii sălbatice și pentru a acorda asistență analitică și practică. În acest sens, este necesar ca autoritățile naționale de asigurare a respectării legii să furnizeze acestor organisme date de calitate și să le adreseze solicitări de asistență, lucru care nu s-a întâmplat prea des până în prezent în ceea ce privește traficul cu specii sălbatice.

Prioritățile UE stabilite pentru perioada 2014 - 2017 în ceea ce privește combaterea criminalității grave și a criminalității organizate²⁵ nu includ nicio componentă referitoare la infracțiunile împotriva mediului. Evaluarea la jumătatea perioadei care va fi realizată în 2015 va fi ocazia de a reexamina aceste priorități, ținându-se seama de evaluările recente ale Europol, potrivit cărora infracțiunile împotriva mediului reprezintă o nouă amenințare în UE, precum și de a pune la dispoziție resurse suplimentare și de a intensifica utilizarea mecanismelor de cooperare transfrontalieră.

3.5. Participarea societății civile

Societatea civilă este un partener important pentru UE astfel încât să se garanteze că mobilizarea împotriva traficului cu specii sălbatice înglobează toate părțile interesate relevante. Unele ONG-uri au o experiență considerabilă în activități cum ar fi campaniile de sensibilizare, anchetele privind presupuse comportamente ilegale sau cursurile de formare specializate, iar contribuția lor s-a dovedit a fi foarte prețioasă pentru autoritățile publice în elaborarea și punerea în aplicare a politicilor. UE cooperează cu regularitate cu astfel de ONG-uri pe teme legate de traficul cu specii sălbatice.

4. CONCLUZII

Atât la nivel mondial, cât și la nivelul UE există norme cuprinzătoare de reglementare a comerțului cu specii sălbatice de faună și floră, iar UE a oferit un sprijin semnificativ inițiativelor vizând combaterea traficului cu specii sălbatice, cum ar fi îmbunătățirea gestionării zonelor protejate, consolidarea capacităților și cooperarea internațională în materie de asigurare a respectării legii. Cu toate acestea, măsurile luate în ultimii ani de către comunitatea internațională nu au fost suficiente pentru a împiedica intensificarea recentă a traficului cu specii sălbatice, generată de cererea în creștere, precum și de sărăcie și de slăbiciunile guvernantei din țările de origine.

²⁴ Europol, *Environmental Crime Threat Assessment* 2013 (Evaluarea amenințării pe care o reprezintă infracțiunile împotriva mediului).

²⁵

<http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=RO&t=PDF&gc=true&sc=false&f=ST%2012095%202013%20INIT>.

Una dintre principalele probleme este persistența unor lacune considerabile în ceea ce privește asigurarea eficace a respectării normelor existente, atât în UE, cât și la nivel mondial. Acest lucru este adesea legat de faptul că nu se acordă prioritate politică acestei probleme, de insuficiența resurselor la nivel național, precum și de lipsa de sensibilizare cu privire la gravitatea problemei.

O altă deficiență esențială a politicilor existente este că acestea nu au luat suficient în considerare faptul că abordarea criminalității organizate necesită implicarea mai multor actori și instrumente. În mod similar, având în vedere că amenințările la adresa păcii și securității generate de traficul cu specii sălbatice au devenit vizibile doar recent, acestea au fost până în prezent abordate într-o foarte mică măsură în cadrul răspunsului UE la situații de criză și în cadrul politicii externe și de securitate preventive.

Comunitatea internațională a recunoscut recent, în special în cadrul CITES, importanța pe care o are abordarea aspectelor legate de cerere ale acestei probleme, însă până acum au fost întreprinse puține acțiuni concrete în această privință.

În concluzie, ceea ce lipsește până acum este o abordare coordonată și cuprinzătoare cu privire la traficul cu specii sălbatice, care să vizeze atât oferta, cât și cererea, și care să implice toți actorii relevanți din diferite domenii de politică.

Prin urmare, Comisia invită părțile interesate să contribuie la dezbaterea privind modul de a face față mai bine provocărilor esențiale și privind rolul UE în acest demers viitor de combatere a traficului cu specii sălbatice. În special, Comisia solicită contribuții scrise²⁶ cu privire la următoarele întrebări:

1. Sunt adecvate politica și cadrul legislativ care sunt în prezent în vigoare în UE referitoare la combaterea traficului cu specii sălbatice de floră și faună?
2. Ar trebui UE să își consolideze abordarea referitoare la traficul cu specii sălbatice prin elaborarea unui nou plan de acțiune al UE, astfel cum a solicitat Parlamentul European?
3. Cum ar putea UE să sporească angajamentul politic la toate nivelurile în materie de combatere a traficului cu specii sălbatice? Ce instrumente diplomatice ar fi cele mai potrivite pentru a asigura coerența dintre diferitele inițiative internaționale?
4. Asupra căror instrumente de la nivel internațional ar trebui să se concentreze UE pentru a consolida asigurarea respectării legislației privind combaterea traficului cu specii sălbatice și pentru a îmbunătăți guvernanta?
5. Ce instrumente sunt cele mai potrivite pentru acțiunea UE în vederea combaterii cererii la nivel internațional și la nivelul UE de produse ilegale provenite din specii sălbatice? Ce rol ar putea juca societatea civilă și sectorul privat în această privință?
6. Cum poate UE să ofere valoare adăugată în abordarea implicațiilor pentru pace și pentru securitate ale traficului cu specii sălbatice?

²⁶

Contribuțiile trebuie trimise până la 10 aprilie 2014 la adresa de e-mail env-eu-against-wildlife-trafficking@ec.europa.eu.

7. Cum ar putea instrumentele de cooperare ale UE să sprijine într-o mai mare măsură consolidarea capacităților țărilor în curs de dezvoltare în ceea ce privește conservarea speciilor sălbatice și acțiunea împotriva traficului cu specii sălbatice?
8. Ce măsuri ar putea fi adoptate pentru a se îmbunătăți datele referitoare la infracțiunile din UE împotriva speciilor sălbatice, astfel încât să se asigure că elaborarea politicilor poate fi orientată către ținte mai precise?
9. Ce măsuri ar putea fi luate pentru a se consolida asigurarea respectării legislației privind combaterea traficului cu specii sălbatice de către autoritățile de mediu, poliție, autoritățile vamale și parchetele din statele membre și pentru a se consolida cooperarea dintre autoritățile respective? Cum ar putea crește gradul de sensibilizare al autorităților judiciare?
10. Cum ar putea să fie mai bine folosite instrumentele existente în materie de combatere a criminalității organizate la nivelul UE și al statelor membre pentru a combate traficul cu specii sălbatice? Ce măsuri suplimentare ar trebui să fie avute în vedere, de exemplu, în ceea ce privește sancțiunile? Ce contribuție ar putea aduce Europol și Eurojust în această privință?